

Prikaz obitelji i odgoja u animiranim filmovima

Alić, Tena

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:414582>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za pedagogiju

Diplomski sveučilišni studij pedagogije (dvopredmetni)

Tena Biber

Prikaz obitelji i odgoja u animiranim filmovima

Diplomski rad

Zadar, 2021.

Sveučilište u Zadru
Odjel za pedagogiju
Diplomski sveučilišni studij pedagogije (dvopredmetni)

Prikaz obitelji i odgoja u animiranim filmovima

Diplomski rad

Student/ica:

Tena Biber

Mentor/ica:

Izv. prof. dr. sc. Rozana Petani

Zadar, 2021.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Tena Biber**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom ***Prikaz obitelji i odgoja u animiranim filmovima*** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 18. listopada 2021.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. DEFINICIJA I ZADAĆA OBITELJI	2
3. POVIJEST NASTANKA OBITELJI	3
3.1. Od tradicionalnih do modernih obitelji	4
4. SUVREMENE OBITELJI	6
4.1. Jednoroditeljske obitelji	6
4.1.1. <i>Razvod braka</i>	6
4.1.2. <i>Smrt roditelja</i>	7
4.2. Posvojiteljske obitelji	8
4.3. Udomiteljske obitelji	9
4.4. Rekonstruirane obitelji	10
4.5. Istospolne obitelji	11
4.6. Ostali oblici alternativnih obitelji	12
5. OBITELJSKI ODGOJ	13
5.1. Prijenos vrijednosti u obitelji i društvu	14
6. ANIMACIJA	16
6.1. Računalno-animirani film	17
6.2. Utjecaj animiranog filma na djecu predškolske i školske dobi	17
7. METODOLOGIJA	20
7.1. Predmet istraživanja	20
7.2. Cilj istraživanja	20
7.3. Zadaci istraživanja	20
7.4. Metoda istraživanja	20
7.5. Uzorak	21
8. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA	22
8.1. Potraga za Nemom	22
8.2. Kralj lavova	23
8.3. Kako je Gru ukrao Mjesec	25
8.4. Avanture gospodina Peabodya i Shermana	26
8.5. Pepeljuga	27
8.6. Moana	28
8.7. Trolovi iz kutija	29
9. RASPRAVA	31

10.	ZAKLJUČAK.....	34
11.	POPIS LITERATURE.....	36
12.	POPIS TABLICA I SLIKA.....	41
13.	SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI	42
14.	SUMMARY & KEY WORDS	43

1. UVOD

Život u 21. st. donio je mnogobrojne promjene na svim sferama ljudskog života. Neke od tih promjena su društvene promjene koje su u velikoj mjeri utjecale na ljude i njihovu percepciju o obitelji. S obzirom da obitelj postoji od kada postoji i čovjek, mnogim je znanstvenicima zanimljivo proučavati i istraživati njezino mijenjanje kroz povijest. Počevši od tradicionalnih obitelji koje su sačinjavali muž, žena i djeca te u kojima je otac vodio glavnu riječ pa sve do današnjeg, modernog doba u kojima se javljaju različite vrste alternativnih oblika obitelji. Pojava novih oblika obitelji potaknuta je ponajviše promjenom uloga muškaraca i žena, promjenom načina života te mijenjanjem životnih vrijednosti.

Sljedeće što se kroz povijest mijenjalo i napredovalo velikom brzinom je tehnologija. Danas je gotovo nemoguće zamisliti život bez tehnologije koja je ljudima potrebna na svim područjima djelovanja. Tako se djeca već u ranoj dobi susreću s televizijom, mobitelima, računalima i sl. te ih koriste za gledanje crtića, animiranih filmova i različitih videa (Buljan Flander, 2017). Djeci su animirani filmovi i crtići posebno zanimljivi jer su različite tematike i radnje te u njima postoje različiti likovi s kojima se često poistovjećuju.

Upravo zbog velikog interesa djece za animirane filmove, u ovom će se diplomskom radu analizirati prikaz obitelji u animiranim filmovima. Odabran je uzorak od sedam animiranih filmova: *Potruga za Nemom (Finding Nemo, 2003)*, *Kralj Lavova (The Lion King, 1994)*, *Kako je Gru ukrao mjesec (Despicable Me, 2010)*, *Avanture gospodina Peabodya i Shermana (Mr. Peabody & Sherman, 2014)*, *Pepeljuga (Cinderella, 1950)*, *Moana (Moana, 2016)*, *Trolovi iz kutija (The boxtrolls 2014)* u kojima će se najprije analizirati vrsta obitelji, a zatim obiteljski odgoj.

Nadalje, s obzirom da su djeca od najranije dobi izložena utjecaju tehnologije, vrlo je bitno da su roditelji upućeni u sadržaj onoga što djeca gledaju te da im znaju postaviti vremenska ograničenja korištenja tehnologije. Zbog toga će se drugi dio rada posvetiti proučavanju pozitivnih i negativnih vrijednosti koje se prenose unutar obitelji i okoline u filmovima te sagledati kakav utjecaj ima okolina na pojedinu obitelj u filmu.

2. DEFINICIJA I ZADAĆA OBITELJI

Pojam obitelji jedan je od najstarijih pojmova s kojim se ljudski rod susreće. Postoje različite definicije i objašnjenja obitelji, ovisno o području s kojeg se pristupa. Također, bitno je spomenuti i mijenjanje definicije braka kroz povijest. Nekada je brak bio zajednica samo muškarca i žene, dok danas on može biti sklopljen i među pripadnicima istog spola. Sukladno tome, mijenjala se i definicija obitelji koja je imala brak i krvno srodstvo kao jednu od glavnih karakteristika (Jančić i sur. 2019). Danas se pojavljuje sve više različitih oblika obitelji koje će biti objašnjene u daljnjem radu. Međutim, bez obzira na različitost pristupa u definiranju pojma, znanstvenici se slažu da je obitelj društvena zajednica. Rosić (2005) u svojoj knjizi navodi da upravo u obitelji dijete stječe svoja prva iskustva i znanja pa je tako neupitna njena važnost u djetetovom životu. S druge strane, Štalekar (2010) proširuje svoju definiciju i navodi kako je obitelj sustav u kojem postoji struktura, funkcije i uloge koje pripadaju svakom članu te oni koriste različite metode i načine koji se koriste za rješavanje problema i nedoumica.

Nadalje, neupitna je činjenica da obitelj nosi veliku odgovornost oko odgoja i brige za dijete. Unutar nje ostvaruju se prvi socijalni kontakti, iskustva te se formiraju određena pravila i vrijednosti. Zatim se taj krug socijalizacije širi na društvo, vrtić, školu itd. Međutim, pogrešno je reći da samo roditelji utječu na dijete, već se u obitelji očituje obostrani utjecaj djeteta i roditelja. Napredak čovječanstva i društvene promjene utjecale su na strukturu, funkciju i zadaće obitelji. Međutim, osnovna zadaća obitelji ostala je ista: pružiti i zadovoljiti biološke, ekonomske i odgojne potrebe koje su neophodne za rast i razvoj članova obitelji (Stevanović, 2002). Kako bi obitelj bila funkcionalna potreban je prvenstveno skladan i stabilan odnos između bračnih partnera koji imaju jasno definirane svoje poslovne, bračne i roditeljske uloge. Osobe koje imaju tako definirane uloge će lakše postići otvorenu i zdravu komunikaciju međusobno i s ostalim članovima obitelji te im omogućiti zdrav i slobodan razvoj. Nasuprot tome, disfunkcionalne obitelji u kojima nema postavljenih pravila i uloga te u kojima postoji problem komunikacije, načina rješavanja problema i nemogućnost izražavanja emocija, teže će se suočavati sa životnim okolnostima, a samim time i adaptacijom u društvo (Štalekar, 2010).

3. POVIJEST NASTANKA OBITELJI

Kao što je već spomenuto, obitelj je s vremenom postala predmet istraživanja brojnih znanosti. Stoga je neophodno razumjeti i poznavati put nastanka obitelji te kako se ona mijenjala kroz povijest. Iako su se kroz povijest desile mnogobrojne promjene u strukturi i životnom stilu obitelji, osnovne funkcije poput reprodukcije, pružanje ekonomske sigurnosti, socijalizacije i emocionalne podrške, ostale su nepromijenjene. Najveći utjecaj na promjenu obiteljske strukture i života imale su povijesna, kulturna, socijalna te ekonomska događanja. Jedna od upečatljivijih razlika odnosi se na stil odgoja djece koji u današnje vrijeme teži autoritativnom modelu odgajanja, dok je u prošlosti odgoj bio strogo autoritarni (Rosić i Zloković, 2002).

U razdoblju prvog rodovskog uređenja, majka je bila glava obitelji. Bavila se poljoprivredom, odgojem djece, obiteljskim nasljeđem te donošenjem svih glavnih odluka vezanih uz obitelj. Međutim, s vremenom je sve više počela jačati uloga muškarca u obitelji te je započelo vrijeme patrijarhata koji je trajao dugi niz godina. U drevnoj Grčkoj i Rimu, muškarac je bio *pater familias* te je on bio zadužen za donošenje svih odluka u obitelji. On je predstavljao apsolutnu i neupitnu vlast u obitelji. Donosio je odluke o vjeri, ponašanju, obavezama i pravima svih ostalih članova u obitelji. Uloga majke u obitelji bila je limitirana te je u potpunosti ovisila o muškarcu. Ovaj model obitelji bio je aktualan sve do kraja 18. i početka 19.st. kada su se u svijetu desila brojna povijesna događanja među kojima je bitno istaknuti borbu za prava žena (Rosić i Zloković, 2002). Industrijalizacija i urbanizacija dovele su do masovnog preseljenja obitelji te promjene u samom njihovom funkcioniranju. Samim time, počela se mijenjati i uloga žene u obitelji koja je do tada bila vezana isključivo uz majčinstvo i brigu o domaćinstvu. U novonastalim uvjetima, otac i majka morali su putovati u grad i raditi, a ustanove poput škola i bolnice su sve više dobivale na važnosti te su preuzele neke obiteljske funkcije. Među najvećim promjenama navodi se borba žena za svoja prava, razvoj privrženosti i veće povezanosti između članova obitelji, važnost osobne slobode, sreće u braku i bitnost spolnog užitka. Ljubetić (2007) navodi da se upravo u ovom razdoblju desila najveća transformacija društva u povijesti te je započela moderna era čovječanstva. Prevladavao je oblik nuklearnih obitelji koje su jasno definirale granicu između privatnog i društvenog života te štatile intimu svog obiteljskog života. Primarni naglasak bio je stavljen na brigu i zaštitu djeteta što je dovodilo do stvaranja autoriteta nad samim

djetetom. Kako bi se to ostvarilo, roditelji su često zanemarivali svoje karijere i bračne odnose te jasno poštovali svoju strogo definiranu ulogu u obitelji.

Nadalje, druga polovica 20.st. donosi nove promjene u društvu (informatizacija, globalizacija, promijenjena komunikacija i sl.) koje su utjecale i na dotadašnje funkcioniranje obitelji. U ovoj eri postmodernizma (kako su je nazvali neki autori) odgoj se sve više kreće prema popustljivom, postmodernom odgoju u kojem je stavljen naglasak i na zadovoljavanje roditeljskih potreba. Ovim odgojem, roditelji su dobili veći prostor i vrijeme za kombiniranje svog profesionalnog, društvenog i obiteljskog života. Sve se više žena odlučuje na kombiniranje uloge majke i poslovne žene te tako o predškolskoj djeci brinu profesionalne osobe. Ljubetić (2007) u knjizi tvrdi kako većina djece prolazi „dualnu socijalizaciju“ s obzirom da dio vremena provodi u krugu obitelji, a dio u odgojno-obrazovnim ustanovama.

3.1. Od tradicionalnih do modernih obitelji

Kada govorimo o promjenama koje su se dogodile u obitelji, primarno se referiramo na veličinu, strukturu i funkcioniranje obitelji. U strukturu tradicionalne obitelji ulaze otac, majka i djeca te drugi krvni srodnici (djed, baka, ali i drugi članovi šire obitelji). Uloga oca bila je da radi i brine o preživljavanju, dok je majka ostajala kod kuće i brinula o djeci. Sociolog A. Giddens tradicionalnu obitelj definirao je kao zajednicu u kojoj ne postoji ravnopravnost između partnera te je odnos zasnovan s ciljem daljnje reprodukcije. Također, navodi da su ekonomski interesi bitniji od ljubavi te smatra da je ovakav oblik obitelji prevladao sve do druge polovice 20. st. (Nimac, 2010). Tada se počinje mijenjati položaj žena te one više ne žele imati samo ulogu domaćice u obitelji. Žene su se također željele školovati, raditi i imati ista prava u obitelji kao muškarci. Prema tome, došlo je do promjena u funkcioniranju obitelji. Danas se sve više očekuje da žene i muškarci balansiraju svoje obiteljske i poslovne obaveze te jednako sudjeluju u odgoju djece. Ravnopravnost partnera je jedna od najbitnijih karakteristika za uspješan brak i podizanje obitelji. Danas se može vidjeti sve više zaposlenih i samostalnih žena, sve kasnije stupanje u brak te porast broja jednoroditeljskih i izvanbračnih obitelji. Uz to, Maleš (2012) smatra kako je težnja za materijalnim zanemarila neke osnovne tradicionalne vrijednosti. Također, napominje da dolazi do sukoba između želje za stvaranjem nezavisnosti i usklađivanje zajedničkih partnerskih i obiteljskih ciljeva, tj. članovi obitelji mogu se pronaći u dilemi zadovoljavanja vlastitih potreba i želja te onih partnerskih i obiteljskih.

Upravo ti razlozi dovode do promjena u strukturi obitelji. Međutim, iako se struktura mijenja, primarni zadatak ostaje isti: pružiti djeci sigurno, sretno i zdravo odrastanje (Đuranović i Klasnić, 2020). Tako uz jednoroditeljske, udomiteljske, posvojene, rekonstruirane i istospolne obitelji, Maleš (2012) navodi još nekoliko oblika alternativnih obitelji, a to su: izvanbračne obitelji, kalendarske i višegeneracijske obitelji.

4. SUVREMENE OBITELJI

4.1. Jednoroditeljske obitelji

Jednoroditeljske obitelji su obitelji u kojima dijete živi samo s jednim roditeljem. Razlozi tome mogu biti mnogobrojni, a među najčešćima se navode smrt partnera, razvod braka, napuštanje obitelji ili želja za samohranim majčinstvom. Sve je veći porast ovakvih vrsta obitelji te je češća situacija da dijete živi s majkom. Posebno zanimanje istraživača dobile su 60-tih godina kada su se tradicionalne obitelji počele znatno mijenjati zbog porasta broja razvoda, pada fertiliteta, porasta broja izvanbračne djece i ekonomskih promjena (Đuranović, Klasnić, 2020).

Mnogi autori današnjice smatraju kako ova vrsta obitelji posjeduje veliki rizik za nastanak disfunkcionalne obitelji. Kao razlog tome, navodi se ekonomska situacija i naponi roditelja da sami uzdržavaju sebe i djecu, nedostatak podrške partnera, stres oko donošenja svih odluka, preuzimanje različitih uloga te prebacivanje pojedinih prezahtjevnih uloga na djecu (Grozđanić, 2000). Nadalje, istraživanja su pokazala kako djeca u jednoroditeljskim obiteljima češće imaju lošije postignuće u školi, slabije uspostavljene društvene odnose te su više podložna pokazivanju neprimjerenog ponašanja u odnosu na djecu koja odrastaju u dvoroditeljskim obiteljima. Čimbenici koji mogu utjecati na stvaranje nepovoljnih uvjeta su ekonomski status, stres radi raspada obitelji, manjak socijalizacije te, prema nekim autorima, psihološka adaptacija majke (Đuranović i Klasnić, 2020).

4.1.1. Razvod braka

Kao jedan od češćih razloga nastanka jednoroditeljskih obitelji, navodi se razvod braka. Razvod braka je dug proces koji u velikoj mjeri utječe na sve članove obitelji i donosi određene promjene. S obzirom da dolazi do promjene strukture u obitelji, ostavljaju se različite posljedice na roditelje i djecu. Roditelj koji brine o djeci može se susresti s materijalnim teškoćama, ukoliko iz nekog razloga drugi roditelj nije u stanju ili ne želi plaćati alimentaciju. Iz ovog razloga, neke obitelji su primorane tražiti socijalnu pomoć što može utjecati na njihovu samopouzdanje. Također, roditelj je često primoran raditi više od jednog posla, zbog čega je teško kombinirati poslovne i obiteljske obaveze. Još jedan problem koji se navodi je promjena mjesta stanovanja koji je također stresan. Osim roditeljima, period razvoda je stresan i za djecu koja se moraju prilagoditi (Grozđanić,

2000). Istraživanja su pokazala da veliki utjecaj na djetetovu prilagodbu novonastaloj situaciji imaju upravo roditelji. Djetetova prilagodbi uvelike ovisi o načinu na koji su ga roditelji odlučili dalje odgajati. Ukoliko je njihov dogovor da zajednički odlučuju i surađuju o djetetovim potrebama, dijete će pokazivati manje problema u ponašanju. S druge strane, ukoliko je nakon razvoda došlo do svađe i neslaganja, veća je vjerojatnost da će dijete pokazivati negativne stavove i problematično ponašanje (Schmuck, 2013).

4.1.2. Smrt roditelja

Sljedeći razlog jednoroditeljstva je smrt. Smrt u obitelji je najstresniji i najbolniji događaj u obitelji te jedna od stvari o kojoj se ne govori dovoljno. Smrt donosi različite psihičke, fizičke, ali i socijalne posljedice za svakog člana u obitelji. Sukladno tome, Grozdanić (2000) u svom radu iznosi dvije teorije tugovanja: teorija tugovanja koja je usmjerena na pojedinca i druga koja se bavi obiteljima. Prva teorija usmjerena je na pojedinca i njegovo nošenje i suočavanje sa smrću, dok se druga usmjerava na značenje smrti za cijelu obitelj (kako se mijenja dinamika odnosa u obitelji, kako jedan član obitelji utječe na druge, mijenjanje uloga i funkcija). Također, bitno je uzeti u obzir kada je nastupila smrt. U starijoj životnoj dobi smrt je prirodan proces, dok je rani ili iznenadni gubitak roditeljima šokantniji i bolniji. Ona može imati različite posljedice na drugog supružnika jer tada sva odgovornost prelazi na njega. Najčešće nastupa ljutnja, depresija i osjećaj bespomoćnosti jer je osoba izgubila svog partnera koji joj je do sad bio izvor emocionalne potpore. Također, sva obiteljska odgovornost, briga, odgoj djece i financije padaju na jednu osobu (Grozdanić, 2000).

Osim partnera, smrt ostavlja velike posljedice i na djecu. Djeca postaju ranjivija, osjetljivija te doživljavaju stres. Zbog toga im je potrebna pomoć u prepoznavanju i pričanju o svojim emocijama kako se ne bi stvorio razdor u obitelji. Istraživanja su pokazala kako je veza između roditelja i djece najsnažnija u ranoj dobi jer njihov razvoj tada najviše ovisi o njima. Kako dijete prelazi u fazu adolescenta i odrasta, tako se i njegova ovisnost o roditeljima smanjuje. Smanjuje se njihova materijalna i financijska ovisnost o roditeljima te slabi njihova povezanost koja je bila prisutna u mlađoj dobi. Sukladno tome, djeca u mlađoj dobi će teže prihvatiti promjene koje su nastupile nakon roditeljeve smrti, nego adolescenti i mlade osobe. Također, istraživanja su pokazala kako

neprirodna smrt jednog od roditelja ostavlja veću traumu na djecu, nego prirodna smrt te da se muška djeca nose teže sa gubitkom (Rostila i Saarela, 2011).

U današnje doba, gotovo svugdje u svijetu postoje udruge koje pomažu jednoroditeljskim obiteljima, omogućuju im razmjenu iskustava te nude međusobno pomoć. Međutim, dio roditelja još uvijek nije spreman prihvatiti tu pomoć, a najčešće je to zbog straha od stigmatizacije ili nedostatka samopouzdanja.

4.2. Posvojiteljske obitelji

Prema Obiteljskom zakonu, posvajanje se definira kao „*poseban oblik obiteljsko-pravnog zbrinjavanja i zaštite djeteta bez odgovarajuće roditeljske skrbi kojim se stvara trajni odnos roditelja i djeteta*“ (Obiteljski zakon, čl. 180, 2015). Za pokretanje postupka posvajanja, posvojitelj treba najprije podnijeti zahtjev centru za socijalnu skrb nakon čega se rade procjene za posvajanje. Među najčešćim motivima za posvajanje, navode se sljedeći: neplodnost partnera ili partnerice, strah od trudnoće i posljedica iste, želja za pružanjem obitelji djeci koja je nemaju te pružanje djetetu priliku da odrasta okružen ljubavlju, obitelji i sl. (URL 1).

Nakon što se centru podnese zahtjev za posvajanjem, radi se procjena koju vrši tim stručnih suradnika, a glavni cilj je prepoznati najbolje interese djeteta i u sklopu toga naći primjerene posvojitelje. Nakon toga posvojitelji prolaze kroz stručnu pripremu, prati se prilagodba djeteta te im centar omogućuje savjetodavnu pomoć i potporu. Vrlo je bitno da se prati odnos djeteta i nove obitelji kako bi se ono što brže i bolje prilagodilo novom okruženju. Na samu prilagodbu djeteta utječu različiti čimbenici poput njegove dobi, temperamenta, prijašnjih iskustva i emocionalne stabilnosti. Upravo radi toga, stručnjaci često savjetuju otvorenu i iskrenu komunikaciju između posvojitelja i djece o samom procesu posvajanja i prijašnjim iskustvima (Blažeka Kokić, 2019).

U Republici Hrvatskoj je 2010. godine osnovana udruga ADOPTA koja nastoji pružiti potporu svim posvojiteljima ili onima koji to žele postići. 2013. je provela istraživanje na temu posvajanja i poteškoća s kojima su se dosadašnji posvojitelji susreli prilikom samog procesa. U istraživanju je sudjelovalo 46 posvojitelja koji su se dobrovoljno javili na sudjelovanje. Istraživanje je pokazalo kako se posvojitelji susreću s mnogobrojnim poteškoćama prilikom procesa posvajanja, a među najvećim su: nedovoljno jasno objašnjeni koraci postupanja, slaba edukacija stručnih suradnika u centrima za socijalnu

skrb te potencijalnih posvojitelja, nepotpune informacije o djetetu kojeg posvajaju te predrasude i stigmatizacija u društvu s kojima se mogu susresti. Ovo istraživanje ukazalo je na određene probleme s kojima se susreću osobe koje žele posvojiti djecu pa je stoga potrebno nastaviti s ovakvom vrstom istraživanja i uključiti više posvojitelja na području cijele Republike Hrvatske (Kralj i sur., 2014).

4.3. Udomiteljske obitelji

Udomiteljske obitelji su obitelji koje pružaju djeci bez vlastite obitelji potreban smještaj i potrebnu skrb (Sabolić i Vejmelka, 2015). Udomiteljstvo u Republici Hrvatskoj postoji već dugi niz godina, međutim prvi službeni Zakon o udomiteljstvu je donesen 2007. godine. S obzirom na potrebu, postoje četiri vrste udomiteljstva koje su prikazane u Tablici 1.

Tablica 1. Vrste udomiteljstva (prema Zakon o udomiteljstvu. Čl. 8 – 12, 2011).

Tradicionalno udomiteljstvo	U tradicionalnom udomiteljstvu udomitelj pruža smještaj djetetu ili odrasloj osobi te mora imati ispunjene određene uvjete. Također, ima pravo na naknadu.
Specijalizirano udomiteljstvo	Kada govorimo o specijaliziranom udomiteljstvu, udomitelj mora imati ispunjene sve uvjete koji se od njega traže (završen fakultet srodnog zanimanja, iskustvo u udomljavanju barem 3 godine, znanje o poteškoćama s kojima se može susresti kod djece te imati dozvolu Povjerenstva). Također, ima pravo na naknadu te obavezu pružiti djetetu smještaj te posebnu skrb.
Hitno udomiteljstvo	Do hitnog udomiteljstva dolazi kada je korisniku potrebno osigurati brzi smještaj i sigurnost zbog neke krizne situacije koja mu onemogućuje da te uvjete ostvari unutar svoje vlastite obitelji. Može trajati najdulje mjesec dana.
Povremeno udomiteljstvo	Povremeno udomiteljstvo pruža djetetu ili odraslima privremeni smještaj sve dok se ne odobri stalni smještaj u određenu obitelj. Može trajati najdulje tri mjeseca.

Nadalje, prema statusu udomitelja udomiteljstvo se dijeli na nesrodničko, srodničko i profesionalno udomiteljstvo (Zakon o udomiteljstvu. Čl. 13, 2011). Postoje mnogobojni razlozi zbog kojeg djeca moraju ići u udomiteljsku obitelj, a najčešće je to zbog roditeljskog zanemarivanja i zlostavljanja te roditeljsko napuštanje ili smrt. S druge strane, najčešći motivi zašto se neka osoba odluči postati udomitelj jesu intrinzične prirode. Među glavnima su želja za pomaganjem, ljubav prema djeci i samoća. Međutim,

ono što udomiteljske obitelji razlikuje od ostalih je njihovo trajanje. Naime, udomiteljske obitelji su privremene obitelji. Od udomitelja se očekuje da budu pažljivi, brižni i stvore zdrav i otvoren odnos s djecom, ali isto tako da ta veza ne bude previše topla s obzirom da se djeca obično vraćaju svojim roditeljima (Bornstein, 2002). UNICEF je u sklopu jednog projekta proveo istraživanje na temu udomiteljstva na području Republike Hrvatske. Cilj je bio istražiti povezanost između udomitelja i djeteta, suradnje roditelja i centra za socijalnu skrb te motivacija za daljnjim radom kao udomitelj. Istraživanje je pokazalo da veću spremnost za udomiteljstvo pokazuju osobe s prethodnim iskustvom te da je nužna dobra komunikacija s centrima. Udomitelji koji ostvare dobru i otvorenu suradnju s centrima, češće će se odlučiti na daljnje udomljavanje. Također, napominje se kako je bitno uključiti udomitelje u planiranje aktivnosti koje se tiču djeteta te im pružiti podršku od strane stručnjaka (Laklija, 2011).

4.4. Rekonstruirane obitelji

Rekonstruirane obitelji su obitelji s djelomičnim srodstvom, tj. jedan roditelj je vezan krvnim srodstvom s djetetom dok je drugi roditelj novi. U ovom slučaju, rekonstruirana obitelj ima pomajku ili poočima. Prilikom dolaska novog partnera u život obitelji, bitno je otvoreno i iskreno razgovarati s djecom te ih upoznati sa situacijom. Kada roditelj odluči da s novim partnerom želi ostati, bitno je da upozna djecu s tom odlukom i sazna njihovo mišljenje. Također, poželjno je i da prijašnji partner bude upoznat barem s osnovnim informacijama, a sve u svrhu dobrobiti i lakše prilagodbe samog djeteta na novonastalu situaciju. Informiranje bivšeg partnera je bitno jer je time on upoznat s novim događajima u životu svog djeteta te se tako izbjegava nastanak neugodne situacije ako on/ona to saznaje od djeteta (Grgec-Petroci i sur. 2012).

U novonastaloj, reorganiziranoj obitelji, važno je uspostaviti jednaka prava i važnost svih članova obitelji. Odnos se treba temeljiti na poštovanju, uvažavanju međusobnih osjećaja, stavova i potreba. Talbot (1981) u svom radu iznosi nekoliko problema s kojima se mogu susresti rekonstruirane obitelji. Prvi problem može nastati kada se bivši supružnici nisu rastali u dobrim odnosima pa se dijete nalazi između i ne zna kako reagirati i kojoj strani se prikloniti. Sljedeći problem može nastati kod definiranja uloge novog partnera u djetetovim aktivnostima. Na kraju, navodi se činjenica da svaki od supružnika ima svoju povijest koja ga je obilježila pa je u novim situacijama potrebna i tolerancija (Talbot,

1981). Upravo zbog navedenih razloga bitna je otvorena komunikacija i uspostavljanje zdravih odnosa između bivših partnera te između partnera i djeteta.

4.5. Istospolne obitelji

Istospolna obitelj je vrsta obitelji u kojoj su oba roditelja istog spola (dvije ženske, dvije muške ili transrodne osobe). Također, ovo je jedna od najosjetljivijih vrsta obitelji oko kojih se već godinama vode rasprave. S jedne strane društva nalaze se konzervativci koji smatraju da odrastanje djece u istospolnim obiteljima nije dobro ni prihvatljivo te liberali koji se bore za prava LGBT zajednica te smatraju kako je odrastanje djece u istospolnim obiteljima jednako dobro kao odrastanje u heterogenim obiteljima. Također, veliki utjecaj na ljude ima vjerska zajednica koja smatra kako je brak i odnos moguć isključivo između žene i muškarca te da se jedino u takvoj zajednici mogu odgajati djeca. Upravo zbog ovih stavova, istospolno roditeljstvo postaje socijalni problem u kojem su partneri i djeca često diskriminirana, stigmatizirana i odbačena (Patrčević i Ernečić, 2020).

Zakoni o LGBT zajednici i njihovim pravima u svijetu se mijenjaju, ali još uvijek ostaje veliki put do ostvarenja svih ciljeva i jednakih prava. Zapadni svijet je otvoreniji po pitanju LGBT zajednice, dok su primjerice Istočne zemlje strogo konzervativnije te je u nekima uvedena i smrtna kazna. Primjerice, u Republici Hrvatskoj je donesen zakon o prihvaćanju i legaliziranju homoseksualnih odnosa te je na nacionalnoj razini zabranjena bilo kakva diskriminacija na temelju seksualne orijentacije. Međutim, iako mnogo LGBT osoba planira roditeljstvo, u Hrvatskoj još uvijek nije dozvoljeno zajedničko posvajanje djece (URL 2).

Prilikom provođenja istraživanja koja ispituju uvjete i ispunjavanje djetetovih potreba, interes je usmjeren na nekoliko područja koja su rezultat uvjerenja djela zajednice. Prva stvar odnosi se na odrastanje djeteta u istospolnoj zajednici te pitanje hoće li dijete razviti smetnje u razvoju spolnog identiteta te hoće li biti istospolno orijentirano. Sljedeća stvar odnosi se na njegovo psihološko sazrijevanje te da li će biti emocionalno ranjivije, slabije prilagodljivo te hoće li razviti probleme u ponašanju. Posljednja stvar odnosi se na socijalno okruženje te hoće li ono biti diskriminirano ili stigmatizirano. Proučavajući i analizirajući dosadašnja istraživanja, Patrčević i Ernečić (2020) zaključuju kako seksualna orijentacija roditelja nema nikakve veze za socijalnim, kognitivnim, emocionalnim i spolnim razvojem djeteta. Najbitnije je da djeca koja odrastaju u

otvorenom, pozitivnom i podražavajućim okruženju. Međutim, kao što je ranije spomenuto, istospolne obitelji su još uvijek socijalni problem upravo zbog mogućnosti diskriminacije i stigmatizacije od strane zajednice. Ovaj problem je društveno uvjetovan te ga koriste pojedini članovi društva kako bi argumentirali svoje netolerantno ponašanje prema LGBT zajednici. Unatoč tome, društvo bi trebalo neprestano napredovati i težiti napretku i prihvaćanju svih ljudi, a ponajviše radi dobrobiti same djece koja zaslužuju odrastati u ravnopravnim uvjetima.

4.6. Ostali oblici alternativnih obitelji

U kategoriji alternativnih oblika obitelji, Maleš (2012) navodi još nekoliko oblika: izvanbračne obitelji, kalendarske i višegeneracijske obitelji.

Oblik izvanbračne obitelji odnosi se na zajednicu koju čine žena i muškarac koji nisu vjenčani, a koja traje najmanje tri godine. U slučaju rođenja djeteta ili sklapanja braka, može trajati i kraće te prema zakonu ima jednaka prava i obaveze kao bračna zajednica. (Obiteljski zakon, čl. 11, 2015).

Nadalje, kao što i sam naziv govori, višegeneracijske obitelji su oblik proširenih obitelji gdje u istom kućanstvu živi više naraštaja. Obično su to bake i djedovi, roditelji te njihova djeca. Odnosi unutar višegeneracijskih obitelji također su prošli mnogobrojne promjene. Počevši od davnih vremena kada je prevladavao patrijarhat te autoritarna vlast u obitelji pa sve do danas kada se primjerice uloga starijih članova, bake i djedova, svela više na uspostavljanje toplih i ugodnih odnosa sa svojim unucima. Tako primjerice bake i djedovi mogu imati više različitih uloga u obitelji. Mogu biti sekundarni roditelji, mentori i uzori s obzirom na životne lekcije te povjesničari koji ih uče o kulturi i obiteljskoj povijesti (Klepac i Laklija, 2018). S druge strane, u ovakvim obiteljima starije generacije se imaju na koga osloniti, nisu sami, već su okruženi svojim najbližima.

Posljednji oblik obitelji su kalendarske obitelji koje su relativno nove te su tek postale predmet istraživanja. Radi se o obiteljima gdje dijete jedan dio godine živi s jednim roditeljem, a drugi dio godine s drugim (Maleš, 2012:14).

5. OBITELJSKI ODGOJ

Roditelji su osobe koje neupitno imaju najveći utjecaj na svoju djecu, ponajviše u najmlađoj fazi odrastanja. U najranijoj fazi djeca najviše nauče od svojih roditelja metodom imitacije. Uče izgovarati svoje prve riječi, odjenuti se, obuti, ponašati u okolini, pospremati i sl. Sukladno tome, istraživači su kroz dugi niz godina došli do zaključka kako postoje različiti stilovi odgoja koje roditelji koriste. Prvu podjelu napravila je Diana Baumrind 1966. godine prema kojoj se stilovi dijele na permisivan, autoritaran i autoritativan stil. Njezinu podjelu su kasnije proširili Maccoby i Martin koji su dodali još zanemarujući stil. Spajajući ove dvije podjele, nastala je klasifikacija roditeljskih odgojnih stilova koja se koristi danas (Đuranović i Klasnić, 2020). To su (Zdenković, 2012):

1. Autoritarni (strogi) stil – Autoritarni stil odgoja koriste roditelji koji imaju velika očekivanja od svoje djece te ih pritom vole nadzirati i kontrolirati u svemu što rade. Smatraju da je u odgoju nužno postaviti strogo definirana pravila i granice te da ih se djeca moraju strogo pridržavati. Osim postavljanja velikih očekivanja i zahtjeva, karakterizira ih i nedostatak pružanja podrške, razumijevanja i topline djeci.
2. Permisivni (popustljivi) stil – Roditelji koji koriste permisivni stil odgoja najčešće pokazuju veliku toplinu i osjetljivost prema svojoj djeci. Vole ih slušati i ispunjavati sve njihove želje i zahtjeve, ali nemaju preveliku kontrolu nad njima. Štoviše, ovaj stil karakterizira niski stupanj zahtjevnosti roditelja što se tiče postavljanja određenih pravila i kontrole.
3. Autoritativni (demokratski) stil – Autoritativni stil odgoja se u mnogim provedenim istraživanjima pokazao najbolji i najzdraviji za djecu. U ovom stilu roditelji imaju čvrstu kontrolu nad svojom djecom, ali isto tako im pružaju i emocionalnu toplinu i pažnju. Postavljaju realne zahtjeve i odgovornosti u skladu s djetetovim godinama, slušaju ih, potiču otvorenu komunikaciju i argumentaciju te im pružaju podršku i ljubav.
4. Zanemarujući (zapuštajući) stil odgoja – Zanemarujući stil odgoja karakterizira odgoj u kojem roditelji imaju slabu kontrolu nad svojim djetetom, ali isto tako i ne pokazuju preveliki interes za događanja u njegovom životu. Ne postavljaju granice i pravila te nemaju preveliku kontrolu nad životom djeteta te su nezainteresirani i hladni prema svom djetetu.

Svaki od navedenih stilova ima svoje prednosti i nedostatke. Najčešće roditelji kombiniraju više različitih stilova te kombiniraju različite strategije i pristupe, izmjenjivanje topline, nježnosti i strogoće. Tako će, primjerice, dijete čiji roditelji koriste autoritativni stil odgoja biti otvorenije i kompetentnije te imati više samopouzdanja, dok će djeca autoritarnih roditelja, prema istraživanjima, imati teškoće u ponašanju i emocionalnom sazrijevanju. Zbog toga je potrebno poznavati svoje dijete te pronaći način odgajanja koji odgovara svima te koji uključuje međusobnu zdravu komunikaciju i pristup jer, u konačnosti, sve to utječe na dječji razvoj (Đuranović i Klasnić, 2020).

5.1. Prijenos vrijednosti u obitelji i društvu

Kao što je već ranije spomenuto, djeca uče od svojih roditelja te često preuzimaju njihove obrasce ponašanja. Stoga roditelji imaju važan i odgovoran zadatak prenijeti im dobre i pozitivne vrijednosti koje će oni koristiti u daljnjem životu. Također, uče ih i pripremaju za integraciju u društvu te funkcioniranje unutar zajednice. Iako se društvene i obiteljske vrijednosti ne moraju uvijek poklapati, one temeljne moraju biti iste s obzirom da to omogućuje skladno funkcioniranje društva (Družinec, 2016).

Družinec (2016) je u svom radu iznijela nekoliko čimbenika koji utječu na prijenos vrijednosti s roditelja na dijete. Prvi čimbenik je stupanj djetetove kognitivne zrelosti. U najmlađoj dobi dijete nema jednake sposobnosti kao u odrasloj pa stoga u početku neće razumjeti neka moralna načela. Stoga roditelji u ranoj dobi uče djecu osnovnim vrijednostima poput pomaganja u nevolji, brige za druge ljude i sl., a tek kasnije višim moralnim vrijednostima. Sljedeće što utječe na prijenos vrijednosti je spol djeteta i roditelja, no prema provedenim istraživanjima ovaj čimbenik ovisi o društvenom uređenju i tradiciji. Uz ovaj čimbenik mogu se vezati i roditeljske odgojne metode. Posljednji čimbenik koji Družinec navodi je okolina. S obzirom da je dijete po prirodi socijalno biće, okolina uz roditelje ima veliki utjecaj na formiranje i prijenos vrijednosti koje će dijete imati.

Različiti autori napravili su mnoge podjele i kategorije različitih vrsta vrijednosti, ali najvažnije su one temeljne ljudske vrijednosti koje moraju biti osnova na koju će se nadograđivati sve ostale. U ovu kategoriju Vukasović svrstava ljubav, dobrotu, slobodu, mir, razumijevanje i jednakost. (Vukasović, 2003 navedeno u Družinec, 2016).

Vrijednosti su vrlo bitna stavka i u odgojnim znanostima. Sa stajališta pedagogije, vrijednosti su potrebne za osobni razvoj te su odraz ideala kojemu čovjek teži. Nakon obitelji, škola je još jedan čimbenik koji utječe na djetetov odgoj i obrazovanje. U sklopu odgoja i obrazovanja često se naglasak stavlja na razvoj moralnih vrijednosti. Bitno je da djeca i mladi usvoje i razviju sposobnost prosudbe između dobrog i lošeg te poželjnog i nepoželjnog ponašanja prema sebi i prema drugima u određenim okolnostima. Pedagog Ekchart Liebau je u moderne vrijednosti još svrstao razvoj tolerancije, autonomiju, odgovornost i pravednost (Lenard i Lenard, 2018).

6. ANIMACIJA

Riječ animacija dolazi od latinske riječi *animare* i u prijevodu znači, „oživjeti, zadahnuti životom“ (Majdenić, 2019:125). Animacija je filmski rod koja stvara pokret snimanjem sličice po sličice (pojedinačno snimanje), a ne snimanjem prizora u pokretu (živo snimanje). Animirati se mogu različiti materijali poput crteža, lutke, pijeska, plastelina, gline, ali i živi ljudi. Prema Mikiću, animirani film može biti crtežni, kolažni, predmetni i računalni, dok ga Turković dijeli na lutkarski i crtani film te kompjutorsku animaciju (Majdenić, 2019). Posebnost animiranih filmova leži u tome što ga mogu i vole gledati djeca, ali i odrasle osoba.

Prvi animirani film napravio je 1906. godine Stuart Blacktown. Radi se o crtanom filmu pod nazivom *Duhovite promjene*. Nakon snimanja ovog filma, otvara se industrija animiranih filmova pa je tako u Argentini snimljen prvi dugometražni animirani film *El Apostol*. U početku su to bili crno-bijeli i nijemi filmovi. S vremenom, crtani filmovi su dobili na važnosti te postajali sve popularniji, međutim tek s pojavom Walta Disneya oni postaju ravnopravni s ostalim filmovima. 1932. Walt Disney snima film *Cvijeće i Drveće* te je to prvi animirani film koji je snimljen u boji. Nakon toga Disney-eva popularnost raste te je tako danas jedan od najpopularnijih i najpoznatijih proizvođača animiranih filmova. (URL 3).

U Hrvatskoj je prvi animirani film bio snimljeni uradak *Alda – čaj i Pasta za cipele – Admiral* 1922. godine. U početku su filmovi bili obrazovnog i reklamnog karaktera, a kasnije su dobili i na umjetničkoj vrijednosti. Prvi umjetnički crtani film *Veliki miting* snimljen je u Jugoslaviji te je trajao dvadeset minuta. Zahvaljujući tom filmu, iste godine se osnovalo i poduzeće Duga film koje se bavilo stvaranjem animiranih filmova. Jedan od značajnijih filmova za filmsku povijest u Hrvatskoj bio je *Crvenkapica*. To je bio prvi hrvatski film u boji te je osvojio međunarodnu nagradu u Berlinu. Godine 1956. je osnovana Zagrebačka škola crtalog filma u Zagrebu, a 1972. je osnovan Svjetski festival animiranog filma - Animafest Zagreb koji je posvećen animaciji (Majdenić, 2019).

6.1. Računalno-animirani film

S obzirom da filmovi koji će biti analizirani u ovom diplomskom radu spadaju u računalno-animiranu vrstu filmova, u ovom dijelu reći će se nešto više o ovoj grani animiranih filmova. Ova grana filmova svakim danom postaje sve popularnija jer prati brzi razvoj tehnologije i računala. Pojava računala i programa kojima se može napraviti animacija, znatno su smanjili vrijeme izrade animacija te rade na način da animator pokreće lik u 3D programu pomoću kontrole koja povezuje sve dijelove tijela tog lika. Pomoću tehnologije, rad na filmu je brži, lakši i jeftiniji. Međutim, autori poput Vaskova i Ćirića naglašavaju da je bitno pripaziti da filmovi ne izgube svoju dušu i estetsku vrijednost. U današnje doba, nastaje sve više računalno-animiranih filmova, od kojih su neki vrlo loše izvedeni. Zato je bitno da animatori razvijaju kreativnost i jedinstvenost ideja (Majdenić, 2019).

Zahvaljujući brzom razvoju tehnologije, animacija je brzo prošla s tradicionalnog modela stvaranja na računalno stvaranje animacija. U početku su se koristile ručno napravljene sličice koje su bile vrlo slične kako bi se njihovim micanjem mogla stvoriti iluzija kretanja. Danas se uz pomoć tehnologije to sve izrađuje na računalu te se uređuje pomoću programskih alata. Tako 3D animacija, koja je danas vrlo popularna, omogućuje stvaranje virtualnog svijeta gdje se likovi mogu kretati i međusobno komunicirati. Animator modelira i crta 3D scenu, opisuje elemente koji su prisutni na scenu te su odgovorni za njihovo kretanje po sceni. Ono što mnogi autori ističu je činjenica da 3D animacija može biti toliko realno napravljena da je teško odvojiti animaciju od stvarno snimljenih scena (Parent, 2002).

Jedan od najpopularnijih filmskih studija u kojem nastaju računalno-animirani filmovi je Pixar. Film *Toy Story* napravljen je 1995. godine te je bio prvi pravi računalno – animirani film u povijesti. Nakon toga, njihova popularnost raste te su do danas snimili preko 20 filmova od kojih su mnogi dobili prestižne nagrade poput *Oscara*. (URL 4).

6.2. Utjecaj animiranog filma na djecu predškolske i školske dobi

Kao što smo ranije spomenuli, danas postoji velik broj animiranih filmova koji predstavljaju oblik zabave i učenja za djecu, ali i odrasle. Nekada su djeca više vremena provodila igrajući se s prijateljima na otvorenom te najčešće u društvu svoje majke ili bake. Kako su se vremena, uloge i stil života roditelja mijenjali, mijenjale su se i navike

djece. Danas djeca sve više vremena provode uz tehnologiju te su im mobiteli, laptopi i televizija sastavni dio života (Ghiltazi i sur.,2017). Djeca prilikom odrastanja uče po modelu pa prema tome često znaju imitirati ono što vide na ekranu. Tako često znaju glumiti i poistovjetiti se sa junacima u filmovima, birati likove koji su dobri i marljivi te prepoznati one koji predstavljaju zlo. Međutim, u tom širokom spektru animiranih filmova, postoje i filmovi koji su previše okrutni ili krvoločni pa se postavlja pitanje koliko su određeni animirani filmovi zapravo dobri za djecu i kakvu pouku oni izvlače iz njih.

Mediji su danas sastavni i nezaobilazni dio svačijeg života te je njihov utjecaj vidljiv na svim segmentima ljudskog djelovanja. Zahvaljujući medijima, u odgojno – obrazovnom procesu lakše se dolazi do novih znanja i informacija, olakšava se učenje te se postiže brži prijenos informacija među većom populacijom. No isto tako, Miliša i Zloković (2008) navode kako se putem medija najlakše manipulira djecom, zbog čega je potrebno biti oprezan prilikom usvajanja informacija. Bedekar i Joshi (2020) navode kako se djeca već u dobi od 6 mjeseci susreću s televizijom te crticama i animiranim filmovima, a do druge godine im oni postaju gotovo neizostavan dio rutine u danu. Prema podacima koje su iznijeli Kaila Brooks i Brad Bushman, djeca između 2-5 godina gledaju animirane filmove 32 sata na tjedan, dok starija djeca između 6-11 godina 28 sati tjedno. Isto tako, 71% djece između 8 i 18 godina ima odvojen televizor te 53% djece između 7 i 12 godina gleda televiziju bez roditeljskog nadzora (Derzyan, 2019). Oko 41% djece gleda animirane filmove iz zabave, 23% zbog akcije i radnje koja se odvija, a 17% radi učenja (Ghilzai i sur. 2017).

Profesor Sharmin, istraživač Sveučilišta u Michiganu, tvrdi kako djeca preferiraju i brže uče gledajući crtane i animirane filmove, nego učeći na tradicionalni način. Također, na taj način brže i bolje pamte i imitiraju likove te tako razvijaju svoje kognitivne sposobnosti. Međutim, djeca u ranoj dobi još uvijek nemaju sposobnost evaluirati određene situacije, zbog čega je ovdje bitna uloga roditelja. Roditelji su ti koji bi ih trebali upozoriti na negativne situacije i posljedice koje određena akcija donosi (Derzyan, 2019).

Postoje mnogobrojni pozitivni i negativni utjecaji koje animirani filmovi imaju na djecu. Prema tome, znanstvenici navode sljedeće pozitivne utjecaje animiranih filmova: pomažu u obrazovanju djece, uče djecu pravilima ponašanja u društvu, obogaćuju njihov vokabular te vježbaju njihovo pamćenje i memoriju (Derzyan, 2019). Nadalje, pružaju

djeci priliku da nauče nešto o nacionalnim i kulturnim vrijednostima društva u kojem žive, ali i šire. Roditelji često koriste crtane i animirane filmove kada trebaju nešto obaviti pa tako zabave i opuste djecu. Kroz različite filmove, djeca mogu naučiti kako rješavati probleme u društvu, kako se ponašati u opasnim situacijama poput nesreće ili ozljede te naučiti nešto o zdravim životnim navikama (Sandeepani Wijethilaka, 2020).

S druge strane, kao negativni utjecaj istraživači navode: gledanje previše agresivnih animiranih filmova može pridonijeti razvoju agresije, ljutnje i neposlušnosti te dječje nerazumijevanje posljedica za loše ponašanje. Prema istraživanjima, 33% djece pokazuje agresivno ponašanje nakon gledanja crtanih i animiranih filmova te 64% djece ignorira roditeljeva upozorenja prilikom gledanja. Sve češće su prisutne scene tučnjave, krvi ili požara koje mogu biti prikaze na šaljiv i smiješan način što djecu posebno zaintrigira da ih zapamte. Također, ono što se sve više spominje u modernim crtanim i animiranim filmovima jest prikaz seksualnosti koja također utječe na stvaranje mišljenja i oblikovanje identiteta kod djece i mladih (Sandeepani Wijethilaka, 2020). Sljedeća stvar koja je prisutna još od nastanka prvih animiranih filmova je rodna stereotipizacija likova te se u većini filmova jasno vidi muška dominacija nad ženskim likovima. U ovoj situaciji je bitno da su roditelji upoznati sa sadržajem kojeg djeca gledaju te da im redovito pomognu u razumijevanju i objašnjavanju poruke koju određeni animirani film šalje. Također, preporuča se da roditelji vremenski ograniče gledanje animiranih filmova te im na kraju objasne razliku između stvarnosti i mašte (Bedekar i Joshi, 2020).

7. METODOLOGIJA

7.1. Predmet istraživanja

U današnjem svijetu, tehnologija i mediji postali su sastavni i neophodni dio čovjekova života. S obzirom na to, provedena su mnogobrojna istraživanja na temu utjecaja tehnologije i medija na djecu predškolske i školske dobi. Jedno od takvih istraživanja proveli su Hrabri telefon i Poliklinika za zaštitu djece i mladih Graga Zagreba 2017. godine te su rezultati pokazali kako djeca najčešće provedu 2 do 3 sata pred ekranima te se s dobi djeteta to vrijeme povećava (Buljan Flander, 2017). Najčešće djeca provode vrijeme gledajući razne crtiće, emisije i animirane filmove. Kada govorimo o animiranim filmovima, današnja djeca imaju na izbor veliki broj animiranih filmova, različitih tematika i žanrova. U ovom će se diplomskom radu istražiti i analizirati nekoliko elemenata koji su bitni za djetetov razvoj i ponašanje. Analizirat će se različite vrste obitelji i stilovi odgajanja koji su prisutni u odabranim animiranim filmovima. Nadalje, proučit će se vrijednosti koje se prenose u obitelji te analizirati odnos obitelji i okoline u istraživanim animiranim filmovima.

7.2. Cilj istraživanja

Cilj ovog diplomskog rada je utvrditi i analizirati različite vrste obitelji i odgojne stilove koji su prisutni u odabranim animiranim filmovima, a zatim ispitati i analizirati vrijednosti koje se prenose unutar svake obitelji te njihov odnos s okolinom.

7.3. Zadaci istraživanja

Temeljem prethodno postavljenog problema i cilja istraživanja, postaviti će se sljedeći zadaci:

1. Utvrditi vrstu obitelji koja je prisutna u odabranim animiranim filmovima.
2. Utvrditi metode odgajanja i roditeljske stilove u odabranim animiranim filmovima.
3. Utvrditi pozitivne i negativne vrijednosti koje se prenose u obitelji i okolini.
4. Analizirati odnos obitelji i okoline u odabranim animiranim filmovima.

7.4. Metoda istraživanja

U ovom diplomskom radu koristit će se kvalitativno istraživanje i metoda kvalitativne analize sadržaja. Analizu sadržaja kao istraživačku tehniku prvi put je spomenuo Max Weber koji ju je htio koristiti u svojim sociološkim istraživanjima. U početku ova metoda nije zaživjela, ali je s vremenom počela dobivati na važnosti. Osnovni cilj ove metode je

analizirati određeni sadržaj na sustavan i objektivan način (Manić, 2014). S obzirom da je pedagogija također društvena znanost, ova metoda može se primijeniti u pedagoškim istraživanjima.

U prvom dijelu rada obrađivala se literatura vezana uz temu prikaza obitelji i odgoja u animiranim filmovima, a u drugom dijelu definirani su predmet i cilj samog istraživanja te su određeni kodovi. Također postavljeni su zadaci istraživanja koji su povezani s kodovima te obuhvaćaju vrstu obitelji, roditeljski stil odgoja, prijenos vrijednosti u obitelji te odnos obitelji i okoline.

7.5. Uzorak

Odabir uzorka animiranih filmova bio je namjeren te je odabrano 7 animiranih filmova u kojima je moguće pronaći i analizirati različite vrste obitelji. Odabrani su sljedeći animirani filmovi: *Potruga za Nemom (Finding Nemo, 2003)*, *Kralj Lavova (The Lion King, 1994)*, *Kako je Gru ukrao mjesec (Despicable Me, 2010)*, *Avanture gospodina Peabodya i Shermana (Mr. Peabody & Sherman, 2014)*, *Pepeljuga (Cinderella, 1950)*, *Moana (Moana, 2016)*, *Trolovi iz kutija (The boxtrolls 2014)*.

8. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA

8.1. Potraga za Nemom

Potruga za Nemom je računalno-animirani film koji je nastao u suradnji dviju najpoznatijih tvrtki koje se bave proizvodnjom animiranih filmova: Walt Disney i Pixar. Film je snimljen 2003. godine te je bio prvi animirani film koji je u Hrvatskoj dobio sinkroniziranu verziju.

Obitelj je prikazana u životinjskom obliku ribica koje žive u Koraljnom grebenu, pokraj oceana. Radi se o jednoroditeljskoj obitelji, tj. otac Marlin je samohrani otac malenog Nema. Njegova žena je poginula u nesretnom napadu drugih riba, zbog čega je Marlin postao vrlo osjetljiv i zaštitnički nastrojen prema svom sinu jedincu. Već na samom početku filma može se zaključiti da je njegov stil odgajanja najbliži autoritativnom stilu, iako u početku ima neke naznake autoritarnog stila. Iako Marlin nameće mnoga pravila svom sinu poput zabrane približavanja i odlaska u ocean te stalno zadržavanje uz njega, on pokazuje i pruža Nemu zaštitu, podršku u ljubav u svemu što radi. U određenim situacijama vidljiv je Marlinov strah i nepovjerenje. To je vidljivo u trenutku kad Nemo kreće u školu i ide na izlet s razredom. Marlinov strah i nepovjerenje su s jedne strane očekivani zbog onoga što se dogodilo njegovoj ženi. Također, njegovo odvajanje od ostatka okoline (Grozdanić, 2000) nastalo je kao posljedica prerane smrti drugog partnera. Međutim, njegove zabrane, prekomjerna zaštita i ne uvažavanje sinovih želja dovodi do toga da Nemo na školskom izletu pređe granicu i uđe u ocean kako bi ocu pokazao da on to može. To se ipak nije pokazalo kao ispravna odluka jer su ga ronionci uhvatili i odveli daleko od oca.

Nemo je vrlo inteligentna i snalažljiva riba koja u akvariju upoznaje nove prijatelje s kojima se odmah sprijateljuje te zajedno s njima planira bijeg iz akvarija. Za to vrijeme, njegov otac kreće u potragu za njim. U filmu se mogu uočiti neke pozitivne vrijednosti koje se prenose poput poštovanje starijih (Nemovo poštovanje i slušanje Škrge koji je vođa akvarija), spremnost da se pomogne prijateljima u nevolji (ribe u oceanu pomažu i usmjeravaju Marlina da brže i lakše pronađe Nema), prihvaćanje pogreške i isprika (Nemo shvati da je pogriješio što nije slušao tatu te mu se na kraju filma ispriča te Marlinovo shvaćanje da pretjeruje u svojoj brizi te da mora imati više povjerenja u svog sina). Sve ove vrijednosti rezultat su obiteljskog odgoja koji je prema Vukasoviću (2009) prva i najvažnija stavka u roditeljskim obavezama. Roditelji su ti na koje se djeca ugledaju i od kojih uče u mladosti, a njihova je prirodna želja i misija da djecu kroz svoje primjere

nauče odgovornom i dobrom ponašanju te da su ljubav, dobrota i razumijevanje temelj za izgradnju međusobnih odnosa.

S druge strane, prikazane su i neke negativne scene koje mogu utjecati na dječje razmišljanje i ponašanje poput laganja morskih pasa Marlinu te njihova želja da ga pojedu. Ovdje još jednom dolazi do izražaja uloga roditelja koji moraju objasniti djeci što je stvarnost, a što mašta te koja su ponašanja poželjna u filmovima, a koja nisu (Bedekar i Joshi, 2020).

Također, u filmu se može uočiti podrška okoline koju Marlin dobiva kao samohrani otac. Ribica Dora mu pomaže od samog početka u pronalasku sina, iako Marlin u početku odbija njezinu pomoć, podršku i prijateljstvo uz riječi da on može sam. U ovoj situaciji, možemo uočiti situaciju koju Đuranović i Klasnić (2020) spominju u svom radu, a to je da se u današnje vrijeme formira sve više udruga kojima je cilj pomoći samohranim roditeljima, ali da dosta njih još uvijek nije spremno prihvatiti tu pomoć zbog straha od stigmatizacije ili manjka samopouzdanja. Tako je u filmu Marlin zatvoren prema okolini, teško prihvaća pomoć i ne vjeruje u njihove dobre namjere.

8.2. Kralj lavova

Kralj Lavova snimljen je prvi put 1994. godine, a 2019. je dobio novu adaptaciju. Film prati život malenog lavića Simbe te prati njegovo odrastanje u savani. U ovom animiranom filmu, obitelj je ponovo prikazana u životinjskom obliku. Lavić Simba živi sa svojim roditeljima koji su kralj i kraljica Savane. U ovom filmu riječ je o tradicionalnoj vrsti obitelji (Rosić i Zloković, 2002) u kojoj je otac glava obitelji te je zadužen za donošenje svih odluka i pravila koje Simba treba poštovati bez preispitivanja. Otac od ranog doba uči svog sina pravilima i zakonima, s obzirom da će on jednog dana postati kralj. Iako kralj neizmerno voli svog sina, upravo u toj odgovornosti koju on nosi leži razlog njegove strogosti i želje da se poštuju pravila i zakoni. Osim važnosti poštivanja pravila, kralj uči Simbu o važnosti zajednice i međusobnog funkcioniranja, dok njegova majka brine o njemu i njegovom odrastanju. Međutim, iako kralj ima jasno definirana pravila i granice koje njegov sin mora poštovati, on isto tako poštuje svog sina te mu daje priliku da izrazi svoje mišljenje i stavove, istražuje svijet oko sebe te gradi svoj identitet. Ova metoda odgoja najsličnija je autoritativnom stilu odgoja s obzirom da se očituje taj balans između jasno postavljenih pravila koja se moraju poštovati, ali isto tako

međusobno zdrava komunikacija, kompromis te poticanje samostalnosti kod malenog Simbe.

Slično kao i u prethodnom filmu, u *Kralju Lavova* mogu se uočiti mnoge pozitivne vrijednosti koje otac prenosi na svog sina. Uči ga kako biti dobar i hrabar vođa svom narodu u kojem uvijek treba vladati skladnost te je asertivna komunikacija temelj za rješavanje problema i sukoba. Skupnjak (2020) u svom radu govori o važnosti međusobne komunikacije i rješavanju konflikata do kojih često dolazi u društvu. Prilikom odrastanja, djeca uče i razvijaju svoju komunikaciju te je stoga primjer Simbe i njegovog oca jako dobar primjer djeci. Nadalje, prenose se klasične vrijednosti poput ljubavi, hrabrosti i mudrosti koje su bitne u životu. Otac uči Simbu kako biti hrabar, preuzeti odgovornost za svoje postupke, ali isto tako i kada odustati od nepotrebne hrabrosti. Zatim, vrijednosti koje navode Lenard i Lenard prema Mlinarić (2018): poštivanje svih bića i tolerancija. Otac uči Simbu da je, bez obzira što će on postati kralj, svaki član zajednice bitan te da ga treba poštivati i uvažavati.

U ovom animiranom filmu, pojavljuje se još jedan glavni lik koji je prikazan kao zao – ujak Scar. Kroz njegovo ponašanje mogu se uočiti sve loše i negativne vrijednosti koje film prenosi. On pod svaku cijenu želi svrgnuti svog brata s prijestolja te ga na kraju ubije. Također, malenog Simbu preplaši i otjera daleko od svog doma. Tako se Simba pronade daleko od svog doma, potpuno sam i zbunjen nakon smrti svog oca. Ovakva situacija je primjer upravo suprotnog od onoga što navodi Grozdanić (2000) kako bi se trebalo ponašati u slučaju smrti roditelja. U filmu se očituje Simbina tuga i nemoć te samoća, s obzirom da je daleko od kuće te nema s kime podijeliti svoje probleme i osjećaje. Nadalje, u Scarovom ponašanju primjećuje se neprestano laganje, varanje i manipulacija koje nisu dobre osobine. Međutim, kroz film se mogu uočiti i posljedice koje takvo loše ponašanje donosi što može biti dobra pouka djeci.

Odnos okoline i obitelji u ovom filmu prikazan je na specifičan način, s obzirom da je Simbin otac kralj i vođa plemena. Pleme poštuje i sluša svog vođu, ali isto tako kralj sluša njihove probleme i potrebe što na kraju dovodi do dobrog funkcioniranja društva.

8.3. Kako je Gru ukradio Mjesec

Kako je Gru ukradio Mjesec je animirani film napravljen 2010. godine te prati život zlikovca Grua koji želi ukrasti Mjesec. Na krađu ga je potaknuo njegov neprijatelj Vektor koji je uspio ukrasti Keopsovu piramidu.

Već na samom početku filma mogu se uočiti neke negativne poruke koje on nosi. Gru šće ulicom te vidi dijete koje plače jer nije dobilo sladoled. Gru, kako bi ga oraspoložio, napravi psića od balona. Međutim, nakon što se dijete oraspoloži, on ga probuši i još više rastuži dijete. Također, može se vidjeti Vektorova krađa piramide, tučnjava između Gruovim djelatnicima te njegovo guranje i nepoštivanje pravila u trgovinama. Ovdje bi još jednom trebala doći do izražaja uloga roditelja koji trebaju objasniti djeci koja su ponašanja prihvatljiva, a koja nisu te isto tako možda ograničiti gledanje ovog animiranog filma mlađoj djeci.

Nadalje, kako bi ostvario svoje planove, Gru odluči posvojiti tri djevojčice: Margo, Edith i Agnes. Na početku se baš i ne snalazi u novoj ulozi, ali mu djevojčice pomažu. Kralj i sur. (2014) su u svojim rezultatima istraživanja spomenuli nedostatak suradnje centara i posvojitelja te nedovoljna informiranost posvojitelja kao jedan od glavnih problema s kojima se posvojiteljske obitelji susreću. Tako se i u ovom filmu očituje nedovoljna educiranost i informiranost Grua o procesu posvajanja te o samoj odgovornosti i brizi o trima djevojčicama. Međutim, kako vrijeme prolazi, on se polako navikava na djevojčice te uči o njihovim potrebama. S vremenom, počinje odlaziti na njihove treninge plesa, priredbe te ih vodi u zabavan park, školu itd. U početku je njegov odgojni stil bio zanemarujući. Nije ga baš zanimalo što se događa u životu njegovih djevojčica te im nije postavio nikakva pravila i odgovornosti. Također, nije im posvećivao previše vremena, pažnje i ljubavi. Međutim, kako film odmiče vidi se da ga počinje zanimati život njegovih kćeri, da se uključuje u njihov život, ali još uvijek im ne postavlja pravila pa djevojčice rade što hoće bez straha od moguće kazne kasnije.

Od pozitivnih vrijednosti koje se mogu uočiti u filmu su zajedništvo i međusobno pomaganje između sestrama, kajanje Grua što je bio zločest te njegova želja da se promjeni. Nadalje, njegovi pomagači su mu pomagali u odgoju djevojčica te pripomogli u čuvanju kada Grua nije bilo. Ovdje opet do izražaja dolazi moć i utjecaj okoline. Uz pomoć svojih suradnika, Gru se s vremenom lakše snalazio u novoj ulozi i organizaciji svojih obaveza. Ono što je još zanimljivo spomenuti je dolazak Gruove majke u posjet

kako bi mu pomogla s djevojčicama. Djevojčice su je vrlo brzo zavoljele, prihvatile i počele provoditi vrijeme s njom. Ovdje se može vidjeti utjecaj bake i djedova (Klepici i Laklija, 2018) koji vrlo brzo razvijaju topli i popustljiv odnos sa svojim unucima za razliku od njihovih roditelja koji im uz ljubav i podršku trebaju postaviti i jasne granice i pravila.

8.4. Avanture gospodina Peabodya i Shermana

Animirani film *Avanture gospodina Peabodya i Shermana* nastao je 2014. godine te prati život i avanture oca i sina. S obzirom da je riječ o animiranom filmu, temeljenom na mašti, otac je ovdje ponovo prikazan u životinjskom obliku psa.

Otac Peabody je vrlo talentiran i nadaren znanstvenik koji je sam (jednoroditeljska obitelj) posvojio Shermana jer mu je želio pružiti priliku za školovanje, dom te sretnu i sigurnu budućnost. S obzirom da je Peabody znanstvenik, obitelj većinu svog vremena provodi istražujući i otkrivajući nove izume. Mali Sherman kreće prvi dan u školu te se vrlo brzo ističe svojim izvrsnim znanjem matematike, povijesti i znanosti. Svo to znanje je stekao prateći i pomažući svom ocu u njegovom radu te kroz njihova zajednička putovanja. Usprkos sjajno provedenom vremenu na nastavi, za vrijeme odmora Sherman je doživio svoj prvi problem. Prijateljica iz razreda, Penny, počela mu se rugati i vrijeđati ga jer je njegov otac drugačiji od drugih roditelja. To je izazvalo smijeh i kod drugih prijatelja zbog čega se Sherman naljutio i započeo tučnjavu s Penny. Kralj i sur. (2014) proveli su istraživanje na temu prilagodbe posvojene djece u odgojno – obrazovnim institucijama i okolini te istražili problem koji se prikazuje u ovom filmu. Prema njihovom istraživanju, posvojena djeca često znaju biti meta ruganja i maltretiranja vršnjaka zbog toga što su posvojeni. Također, ispitanici su naveli kako je jedan od problema pristup djelatnika škole i njihova nedovoljna educiranost o tom problemu.

Osim tradicionalnih vrijednosti koje se prenose unutar filma poput ljubavi i podrške unutar obitelji, zanimljivo je istaknuti Pebodyev i Shermanov pokušaj da osvijeste okolinu o posvajaju i potrebi za posvojiteljskim obiteljima u čemu na kraju i uspiju. Uz to, film stavlja veliki naglasak na razvijanje vrijednosti poput tolerancije i prihvaćanje drugih ljudi koje pedagog Ekchart Liebau svrstava u moderne pedagoške vrijednosti (Lenard i Lenard, 2018).

Kroz obiteljski odnos primjećuje se da Peabody u početku koristi permisivni stil odgoja. Veliku važnost posvećuje komunikaciji sa sinom i izgradnji vlastitih mišljenja i stavova.

Međutim, ne traži od dječaka poštivanje nikakvih pravila i granica te ga ne voli ga kažnjavati. Takav stav u filmu dovodi do djetetove buntovnosti i neposluha što ga dovede u probleme. Međutim, na kraju filma pokušaju riješiti problem te uvode pravila i obaveze koje se Sherman mora pridržavati u budućnosti.

8.5. Pepeljuga

Pepeljuga je animirani film nastao 1950. godine te je nastao prema istoimenoj pripovijetci. Film prati život mlade djevojke Pepeljuge koja je živjela samo s ocem jer joj je majka umrla. Međutim, otac se nakon nekog vremena odlučio ponovo oženiti pa ovdje govorimo o rekonstruiranom obliku obitelji. S obzirom da otac umire nedugo nakon toga, ne možemo vidjeti odgojne metode koje je on koristio već samo odnos nove supruge prema njegovoj kćeri.

Nova supruga iz prijašnjeg braka ima dvije kćeri, Anastasiu i Drizelu, te prema njima koristi kombinaciju autoritarnog i zanemarujućeg stila odgoja. Traži od njih apsolutnu poslušnosti i gotovo nikad ne uvažava njihova mišljenja i stavove. Kasnije taj stil primjenjuje i na Pepeljugi. Također, gotovo je i ne zanima što se događa u životu njezine djece, osim ako je riječ o njihovoj udaji. Majčina ne briga i tjeranje na udaju stvara među sestrama rivalstvo. Jedna drugoj neprestano podmeću, zadirkuju i vrijeđaju jedna drugu. Njihovo ponašanje i međusobni odnos nije iznenađujući s obzirom da su mnoga istraživanja na temu roditeljskih stilova odgajanja pokazala kako upravo ovi stilovi pridonose razvoju poremećaja ponašanja kod djece i adolescenata (Wolfradt i sur. 2003).

S obzirom na rani gubitak majke i oca, Pepeljuga ima veliku podršku svoje okoline i prijatelja. Oni su joj bili podrška i nastojali joj pomoći i olakšati u svim nedaćama u kojima se našla. Jakšić (2014) u svom radu navodi kako je čovjek socijalno biće te se u ovakvim slučajevima osjeća sigurnije ako ima podršku bližnjih i prijatelja. Iako Jakšić (2014) navodi kako je u današnjem dobu ta podrška sve manja i manja, ovaj film može biti poučan za djecu i pokazati im da je u redu zatražiti pomoć i osloniti se na druge ljude u teškim situacijama. Kroz odnos Pepeljuge i njenih prijatelja mogu se vidjeti pozitivne vrijednosti koje film prenose, poput pomaganja, pružanja podrške, ljubavi i međusobne tolerancije.

Međutim, u odnosu Pepeljuge i njezine pomajke mogu se vidjeti i neke negativne vrijednosti. Pomajka je oduvijek radila razliku između svojih kćeri i Pepeljuge. Pepeljuga

je bila zadužena za obavljanje svih kućanskih poslova poput čišćenja i kuhanja, dok su se ostali ukućani samo zabavljali i bavili aktivnosti poput pjevanja i sviranja.

8.6. Moana

Moana je relativno novi animirani film nastao 2016. godine koji govori o životu plemena s Polinezije. Glavni lik ovog filma je djevojčica Moana koja živi sa svojom obitelji. U ovom slučaju riječ je o suživotu višegeneracijske obitelji, s obzirom da zajedno žive roditelji, djeca te bake i djedovi. Isto tako, može se zaključiti da je riječ o tradicionalnom tipu obitelji u kojoj je otac glava obitelji, a majka brine o kućanskim poslovima i odgoju. Odmah na početku filma može se uočiti očev odnos prema Moanom koji je vrlo zaštitnički. Otac joj ne dopušta da napusti greben na kojem živi zbog straha da joj se nešto ne dogodi. Njegov stil odgoja je mješavina autoritarnog i autoritativnog odgoja. Naime, otac je Moani odredio pravila kojih se mora držati te uz nikakav kompromis ne odustaje od njih što nekim situacijama dovodi do Moaninog buntovništva i tuge. Međutim, isto tako pokazuje ljubav i podršku svojoj kćeri te je pokušava osamostaliti i pripremiti za buduću ulogu koja je čeka.

Iako joj otac ne dopušta napuštanje grebena, baka je bez njegova znanja odvede do grebena i otkrije tajnu o njihovoj prošlosti koju joj otac ne želi reći. Ovdje možemo uočiti sukob između očevog i bakinog mišljenja te kršenje očevih pravila. Klepic i Laklija (2018) u svom članku govore o odnosu i utjecaju bake i djedova na život djece u obitelji. Tako navode da, u današnje vrijeme, bake i djedovi više koriste popustljiviji i topliji pristup unucima, bez nametanja pravila. Tako je u filmu baka odvela Moanu do grebena jer je smatrala da Moana može razumjeti što se dogodilo u prošlosti, dok se otac s time nije slagao. Razlika u njihovim stilovima dovela je zapravo do sukoba između bake i oca koja se može pojaviti u višegeneracijskim obiteljima.

Kroz život u plemenu, Moana uči o tradicionalnim običajima i svojoj kulturi. Žene iz plemena je uče plesti košaru, graditi stvari svojim rukama te pomagati drugima što joj u daljnjim događanjima itekako pomaže. Nakon Moaninog napuštanja grebena do izražaja dolaze moderne vrijednosti koje Ekchart Liebau navodi: odgovornost i pravednost (Lenard i Lenard, 2018). Kroz cijeli film očituje se Moanina odgovornost prema svom narodu i želja da ih oslobodi i pruži im sigurniji dom. Pravedna je u donošenju svojih

odluka i odlučivanju kako pomoći narodu i postići da Maui-i uvidi svoje pogreške i promijeni se.

Od negativnih vrijednosti može se izdvojiti odnos Maui-a prema Moani na početku filma. On je ne prihvaća, ne želi joj pomoći, baca je u more te više na nju. Međutim, s vremenom uviđa svoje pogreške te se pokaje. Takav primjer također može biti koristan za djecu jer na taj način ona vide određeno ponašanje i posljedice koje takvo ponašanje donosi.

8.7. Trolovi iz kutija

Trolovi iz kutija (The Boxtrolls) je animirani film snimljen 2014. godine te prati život Kutijaša (Boxtrollova) koji jednog dana kopajući po smeću pronadju malo siročje te ga udome. Ovdje se obitelj može povezati s istospolnim obiteljima s obzirom da dječaka odgajaju očevi. Mali dječak Eggs odrasta s njima te ga oni uče svom načinu života i rada. Njihov odnos je najbliži autoritativnom stilu odgoja jer se očituje ljubav i podrška Kutijaša prema dječaku, ali isto tako i postavljena pravila koja dječak mora slijediti i poštivati. Isto tako, potiču dječaka da bude samostalan, da otkriva svijet oko sebe i bude sretan.

Paralelno s njima, film prati bogatu, grofovsku samohranu obitelj Gorgonzola. Odnos oca i kćeri Winnie je poprilično hladan. Njegov stil odgoja može se okarakterizirati kao zapuštajući s obzirom da je njihova komunikacija svedena na minimum te oca uopće ne zanima život njegove kćeri. Štoviše, kćer ga nekoliko puta zamoli da razgovaraju o svojim problemima i emocijama, no otac to svaki put odbije bez da je sasluša. Takav stil odgoja uzrokuje kod Winnie povlačenje u sebe te kasnije buntovništvo. S time se slažu i Wolfradt i sur. (2003) koji smatraju da je ovakvo ponašanje često rezultat roditeljeve nezainteresiranosti i ne brige oko djetetovog života.

Prateći paralelno ove dvije obitelji mogu se vidjeti različite vrijednosti koje se prenose unutar njih. Primjerice, u obitelji Kutijaša vidljivo je koliko oni vole dječaka, uče ga novim stvarima, skromni su te spremni pomoći ljudima koji su prema njima bili zli cijelo vrijeme. S druge strane, u grofovskoj obitelji vidljiva je pohlepa za novcem i moći, omalovažavanje siromašnih te laganje kćeri i društva o Kutijašima.

Odnos okoline i Kutijaša prikazan je u negativnom kontekstu s obzirom da u gradu postoji legenda o Kutijašima. Prema legendi, Kutijaši su zli ljudi koji otimaju djecu i krađu ljude.

Ljudi vjeruju u tu legendu sve dok se Eggs i Winnie ne udruže i zajedničkim snagama pokušaju spasiti njegovu obitelj Kutijaša i pokazati okolini da oni nisu zli, već da oni smeće koje drugi ljudi odbace pokušavaju preparirati i napraviti novi izum. Ovdje se može vidjeti koliko utjecaja ima društvo na svakog pojedinca. Grof je sa svojim podanicima izmislio priču te je proširio, a ostatak društva ju je povjerovao i širio dalje bez preispitivanja. Psiholozi upozoravaju da su adolescenti najranjivija skupina kada je u pitanju stvaranje vlastitog mišljenja koje se nužno ne mora poklapati s razmišljanjima u društvu (Tomin, 1979). Međutim, u današnjem svijetu vidljiva je velika moć medija i okoline koji utječu, ne samo na djecu i mlade, već i na razmišljanja odraslih osoba.

9. RASPRAVA

Analizom odabranih animiranih filmova može se zaključiti kako se u animiranim filmovima prikazuju tradicionalne obitelji, ali i različiti oblici alternativnih obitelji. Osim kada je riješ o tradicionalnom obliku obitelji (*Moana i Kralj Lavova*), može se uočiti da prevlada nepotpuna obitelj. Tako se u *Potrazi za Nemom* pojavljuje samohrano roditeljstvo, u *Pepeljuzi* rekonstruirana obitelj, ali ubrzo otac umire, u *Trolovima iz kutije* se javlja udomiteljska obitelj te u *Kako je Gru ukrao Mjesec* i *Gospodin Peabody i Sherman* posvojiteljska obitelj, ali opet jednoroditeljsku.

U proučavanju odgojnog stila, najviše se pojavljuju oblik autoritativnog stila odgoja koji je zapravo i najpoželjniji i najzdraviji za djetetov razvoj (Đuranović i Klasnić, 2020). Jedan od najbolje prikazanih primjera je film *Trolovi iz Kutija* gdje se jasno vidi način na koji očevi odgajaju svog sina. Potiču međusobnu iskrenu i otvorenu komunikaciju, uzajamnu podršku i ljubav, ali isto tako imaju određena očekivanja i definirana pravila koje dječak treba poštovati. U filmu *Moana* očituje se mješavina autoritarnog i autoritativnog stila u kojem je vidljiva roditeljska ljubav prema djetetu i želja da ga se zaštiti, ali isto tako i pretjerana očekivanja i ograničenja. Slična situacija je i u filmu *Potruga za Nemom*, gdje se otac ponaša previše zaštitnički te uvodi razne zabrane i ograničenja bez komunikacije sa sinom. Međutim, kako oba filma odmiču, vidljiva je promjena koja je postignuta otvorenom komunikacijom i međusobnim dogovorom što ipak pokazuje da odgoj ide prema autoritativnom stilu. Nadalje, u filmu *Gospodin Peabody i Sherman* prevladava permisivni stil odgoja u kojem se očituje velika ljubav i potpora oca prema svom djetetu, ali i pretjerana sloboda djeteta koje nema postavljenih pravila. U *Pepeljuzi* otac umire na početku filma pa se prati odnos Pepeljuge i njezine pomajke koja koristi zanemarujući odgojni stil, isto kao i Gru u filmu *Kako je Gru ukrao Mjesec* te grof Gorgonzola u *Trolovima iz kutije*.

Roditelji bi u svom odgoju svakako trebali poticati dječju maštu, kreativnost i slobodu, ali isto tako postaviti i jasno objašnjena pravila zašto se nešto može ili ne može. Jedno od istraživanja koje su proveli Deković, Jansens i Van Ass 2003. godine pokazalo je kako su kažnjavana djeca, djeca bez postavljenih granica te djeca bez dovoljne podrške i topline roditelja kasnije pokazivala asocijalno ponašanje. (Čudina-Obradović i Obradović, 2006). Upravo to se, primjerice, moglo vidjeti u filmovima *Gospodin Peabody i Sherman* i u *Kako je Gru ukrao Mjesec* gdje su nedostatak kontrole i pravila

(*Gospodin Peabody i Sherman*) te nedostatak topline i podrške (*Kako je Gru ukrao Mjesec*) izazvali buntovno i pomalo agresivno reagiranje djece u kasnijim situacijama.

Sljedeći zadatak ovog istraživanja bilo je ispitati pozitivne i negativne vrijednosti koje se prenose u obitelji, ali i u okolini. U *Potrazi za Nemom* mogu se istaknuti pozitivne vrijednosti koje je otac Marlin prenio na svog sina, a to su: poštivanje i pomaganje starijima, prihvaćanje i prepoznavanje vlastitih pogrešaka te spremnost na ispriku. Slične vrijednosti mogu se uočiti i u filmu *Moana* u kojem se ističe život u plemenu i u kojem djeca uče o važnosti vlastite kulture i tradicije te funkcioniranju u skladnom društvu. Zatim, *Kralj lavova* u kojem roditelji, prvenstveno otac, uči sina o važnosti poštivanja i uvažavanja svog naroda i pravila ponašanja. Ovdje do izražaja dolazi njegovo učenje o toleranciji, međusobnom uvažavanju i hrabrosti koje su bitne karakteristike budućeg vođe. U filmu *Gospodin Peabody i Sherman* ističe se želja i pokušaj osvještavanja okoline o posvajanju. Kao što je ranije bilo spomenuto, mnogi posvojitelji susreli su se s različitim problemima prilikom posvajanja, a jedan od njih su predrasude koje su vidljive u filmu (izrugivanje i ponižavanje Shermana u školi jer je posvojen i jer mu je otac pas). Od negativnih vrijednosti koje su se prenosile u obitelji ističe se film *Kako je Gru ukrao Mjesec* u kojem otac nije bio najbolji primjer svojoj djeci. U filmu se može vidjeti kako voli kršiti pravila te krasti. Također, česti je sukob i tučnjava između njegovim pomoćnicima. Sljedeći film je *Pepeljuga* u kojoj se ističe ponižavanje i omalovažavanje Pepeljuge od strane njene pomajke i polusestara. Na kraju, u filmu *Kralj lavova* može se uočiti prijenos vrlo negativnih vrijednosti unutar šire obitelji. Ujak Scar pokušava lažima i manipulacijom okrenuti Simbu protiv svog oca te ga nagovori da pobjegne od kuće. U posljednjem filmu, *Trolovi iz kutija*, može se vidjeti kontrast vrijednosti između obitelji Kutijaša i grofovske obitelji. Kutijaši su skromni te žele svog dječaka naučiti radu i pomaganju drugima, dok grof u svom životu pokazuje jedino pohlepu, zloću i nemar prema svojoj kćeri. S obzirom da su roditelji prve osobe s kojima djeca ostvaruju socijalne kontakte te koje im uvode pravila i zakone, oni sa sobom nose veliku odgovornost. Oni imaju odgovornost prenijeti djeci vlastite vrijednosti, ali i vrijednosti društva u kojemu žive. Prema tome, vrlo je bitno koje vrijednosti će im prenijeti jer će se to kasnije odraziti na ponašanje samog djeteta (Družinec, 2016).

Na posljepku se, povezano i sa vrijednostima, analizirao odnos okoline i obitelji. U svim filmovima, osim *Gospodin Peabody i Sherman* te *Trolovi iz kutija*, možemo vidjeti pozitivan utjecaj okoline. U *Potrazi za Nemom* može se uočiti velika podrška Marlinu

koji je izgubio ženu i postao samohrani roditelj. Iako, Marlin u početku teško prihvaća pomoć, prijatelji oko njega ne odustaju te mu i dalje pružaju bezuvjetnu pomoć. Isto takvu podršku ima i Pepeljuga nakon smrti njezina oca te odbacivanja od strane njezine nove obitelji. Okolina je bodri i daje podršku da ne odustaje od svojih snova i ciljeva. U filmovima *Moana* i *Kralj Lavova* naglasak je stavljen na poštivanje i međusobno uvažavanje u plemenu kao temelj funkcioniranja zajednice. Zatim, na početku filma *Gospodin Peabody i Sherman* ne vidi se društvena podrška obitelji, međutim to se kroz film mijenja. Nakon novog upoznavanja u školi i van nje, zajednica prihvaća novu obitelj. Kao i u prijašnjem filmu, u *Trolovima iz kutija* također nema dobro uspostavljenih odnosa s okolinom zbog zloglasne legende koja kruži društvom. Kao što je već ranije spomenuto, najveći utjecaj na dijete imaju roditelji, no ne smije se zaboraviti da je i okolina ta koja u velikoj mjeri kasnije utječe na djetetov razvoj. Upravo se u filmu *Trolovi iz kutija* može vidjeti taj utjecaj okoline koja se priklonila grofu i u potpunosti odbacila Kutijaše radi tuđih priča koje nisu utemeljene. Stoga je bitno istražiti i proučiti ponašanja i vrijednosti koje se prenose u društvu te utječu na svakog pojedinca.

10. ZAKLJUČAK

Obitelj čini jednu od najbitnijih sastavnica u djetetovom životu i odrastanju, ponajviše u najranijoj dobi. Napretkom i promjenom društva kroz povijest, mijenjale su se strukture obitelji te roditeljski odgoj unutar njih. Analizirajući gore navedene animirane filmove može se utvrditi kako se i filmskoj industriji dogodila promjena u prikazivanju obitelji. Tako se danas u animiranim filmovima, osim tradicionalne obitelji, pojavljuju i alternativni oblici obitelji poput posvojiteljske, rekonstruirane, udomiteljske, višegeneracijske, istospolne i jednoroditeljske obitelji.

Nadalje, kada je u pitanju roditeljski odgoj prevladava mješavina svih odgojnih stilova, s time da je veliki naglasak stavljen na autoritativni stil odgoja ili barem naznake da se teži tome. Samo u dva filma prikazani su stilovi odgoja za koje su istraživanja pokazala da nisu korisna i zdrava za djecu. Međutim, svaki od tih filmova ima i pouku koja ukazuje na posljedice tog negativnog utjecaja što je dobra prilika za učenje djeci, ali i roditeljima.

U gotovo svim animiranim filmovima djeca mogu uočiti pozitivne i negativne vrijednosti koje oni prenose. Scene poput tučnjave, svađe, krađe, vrijeđanja i ponižavanja mogu utjecati na djecu s obzirom da u mlađoj dobi najviše pamte i ponavljaju ono što vide. No, pohvalno je što svaki film nosi određenu moralnu poruku i promjenu lika koji je na početku bio prikazan u negativnom kontekstu. Također, bitno je istaknuti primjerice film *Gospodin Peabody i Sherman* gdje je naglasak stavljen na posvojenju djecu i njihov odnos s okolinom s obzirom da mnogi roditelji današnjice, prema gore navedenim istraživanjima, smatraju da okolina nije dovoljno upoznata o samom procesu posvajanja. Također, *Trolovi iz kutija* donose jedan od alternativnih oblika obitelji koji je u nekim državama još uvijek *tabu*. Radi se o istospolnoj obitelji u kojoj očevi odgajaju dječaka. S obzirom da istospolne obitelji još uvijek nisu svugdje prihvaćene i legalizirane, veliki korak je što se ova vrsta obitelji pojavljuje u animiranim filmovima.

Nakon roditelja, okolina i društvo su sljedeći koji imaju utjecaj na djecu. Odnos okoline i obitelji u većini filmova prikazan je u pozitivnom kontekstu te se mogu uočiti pozitivne vrijednosti koje se prenose te zdrav odnos koji se uspostavlja. Međutim, u nekim filmovima može se uočiti i negativan utjecaj okoline kao što je prikazan u *Trolovima iz kutije* gdje na temelju izmišljene legende cijelo selo mrzi i terorizira Kutijaše.

Može se zaključiti da animirani filmovi, ovisno o tematici, prenose pozitivne, ali i neke negativne vrijednosti, zbog čega ovdje do izražaja dolazi uloga roditelja. Naime, djeca u

mlađoj dobi još uvijek nisu dovoljno zreli da procijene svaku situaciju te da li je ona dobra ili loša. Stoga bi roditelji trebali biti upućeni u ono što dijete gleda te bi im trebali postaviti vremensko ograničenje korištenja tehnologije. Također, pohvalno je što se sve više prikazuju alternativni oblici obitelji te govori o temama koje su možda do nedavno bile *tabu* ili im se nije pridavalo dovoljno pažnje.

11. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2006), *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
2. Đuranović, M., Klasnić, I. (2020), *Dijete, odgoj i obitelj*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.
3. Grgec-Petroci, V., Lacković, Lj., Maleš, D. (2012), *Obitelji se razlikuju*. Zagreb: Obiteljski centar Grada Zagreba.
4. Ljubetić, M. (2007), *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
5. Majdenić, V. (2019), *Mediji, tekst, kultura*. Zagreb: Naklada Ljevak d.o.o. Zagreb.
6. Manić, Ž. (2017), *Analiza sadržaja u sociologiji*. Beograd: „Čigoja štampa“.
7. Miliša, Z., Zloković, J. (2018). *Odgoj i manipulacija djecom u obitelji i medijima: Prepoznavanje i prevencija*. Zagreb: MarkoM usluge d.o.o
8. Parent, R. (2002). *Computer Animation: Algorithms and Techniques*. Morgan Kaufmann publisher.
9. Rosić, V. (2005), *Odgoj, obitelj, škola*. Rijeka: Naklada Žagar.
10. Rosić, V., Zloković, J. (2002), *Prilozi obiteljskoj pedagogiji*. Rijeka: Graftrade Rijeka.
11. Stevanović, M. (2000), *Obiteljska pedagogija*. Varaždinske toplice: Znanstvena biblioteka.

Zakoni

12. Obiteljski zakon (2015), *Narodne novine 103*. Zagreb.
Dostupno na:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_103_1992.html
(7.5.2021.)
13. Zakon o udomiteljstvu, (2011), *Narodne novine*. Zagreb.
Dostupno na:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_08_90_1921.html (7.5.2021.)

Djelo na mrežnoj stranici

14. Bedekar, M., Joshi P. (2020). *Cartoon films and its impact on children's mentality*. Research review journals. 5(6): 13 – 18.
Dostupno na:

- https://www.researchgate.net/publication/342700587_Cartoon_films_and_its_impact_on_children's_mentality (1.6.2021.)
15. Blažeka Kokić, S. (2019), *Posvojenje – različite perspektive, isti cilj*. Zagreb. „Na drugi način“, udruga za pružanje psihosocijalne i pedagoške pomoći djeci, mladima i obitelji.
Dostupno na:
<file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/1081752.PDF-POSVOJENJE-RAZLIITE-PERSPEKTIVE-ISTI-CILJ-web.pdf> (8.5.2021.)
16. Bornstein, H.M. (2002), *Handbook of Parenting: Volume I: Children and Parenting*. Lawrence Erlbaum Associates.
Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Wyndol-Furman-2/publication/232485435_Parenting_siblings/links/0deec53c5811fda61d000000/Parenting-siblings.pdf#page=354 (25.9.2021.)
17. Buljan Flander, G. (2017), SCREEN TIME: Prvo nacionalno istraživanje Poliklinike o izloženosti predškolske djece svim ekranima. *Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba*.
Dostupno na: <https://www.poliklinika-djeca.hr/aktualno/rijec-ravnateljice/screen-time-prvo-nacionalno-istrazivanje-poliklinike-o-izlozenosti-predskolske-djece-svim-ekranima-2/> (24.4.2021.)
18. Derzayan, T. (2019). *The Influence on Cartoons on Children's socialization*.
Dostupno na: <https://enlightngo.org/language/en/post/7795> (24.4.2021.)
19. Družinec, V. (2016). Transfer vrijednosti s roditelja na djecu. *Školski vjesnik: časopis za pedagošku teoriju i praksu*. 65(3):475-488.
Dostupno na:
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=262473
(15.5.2021.)
20. Ghilzai Akbar S., Alam, R., Ahmad Z., Shaukat A., Shahum Noor S. (2017), Impact of Cartoon Programs on Children's Language and Behavior. *Insights in Language Society and Culture*. 2:104 – 126.
Dostupno na:
https://www.researchgate.net/publication/323523698_Impact_of_Cartoon_Programs_on_Children's_Language_and_Behavior (1.8.2021.)
21. Gegec-Petroci, V., Lacković, LJ., Maleš, D. (2012), *Obitelji se razlikuju*. Zagreb: Obiteljski centar Grada Zagreba.

- Dostupno na: https://issuu.com/ocgz/docs/obitelji_se_razlikuju (15.5.2021.)
22. Grozdanić, S. (2000). Jednoroditeljske obitelji prema uzrocima njihova nastanka. *Ljetopis socijalnog rada*, 7(2): 169-182.
Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/3730> (3.5.2021.)
23. Jakšić, M. (2014). Gubitak, tugovanje i pružanje potpore. *Služba Božja*, 54(3/4): 353 – 371.
Dostupno na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/SB3_42014jaksic.pdf (16.09.2021.)
24. Jančić, A., Jurišić, K., Lončarić, A. (2019). Postmoderna i promjene u braku i obitelji. *Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3(3):153-162.
Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=341366 (3.5.2021.)
25. Klepic, S., Laklija, M. (2018), Bake i djedovi – uloga u skrbi za djecu u obitelji. *Napredak: časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 159(3): 325-348.
Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=325942 (2.7.2021.)
26. Kralj, S., Modić-Stanke K., Topčić-Rosenberg D. (2014). *Problemi i potrebe posvojiteljskih obitelji tijekom procesa prilagodbe i integracije posvojene djece u obitelj, odgojno-obrazovne institucije i okolinu*. Zagreb: ADOPTA.
Dostupno na: http://www.adopta.hr/images/ADOPTA_istrazivanje.pdf (5.6.2021.)
27. Laklija, M. (2011), Spremnost udomitelja za bavljenje udomiteljstvom i doživljaj vlastite uloge udomitelja u suradnji s centrima za socijalnu skrb. *Ljetopis socijalnog rada*. 18(3): 469 – 496.
Dostupno na: [file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/2_CLANCI_M_Laklija%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/2_CLANCI_M_Laklija%20(1).pdf) (28.9.2021.)
28. Lenard I., Lenard D.B. (2018), Analiza odgojnih vrijednosti u časopisu za djecu i mladež *Milodarke. Anafora: Časopis za znanost o književnosti*. 2(2):295 – 313.
Dostupno na:

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=313629

(26.09.2021)

29. Maleš D. (2012), Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*. 18(67): 13-15.

Dostupno na:

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=183112

(6.6.2021.)

30. Nimac, D. (2010), (Ne)mogućnosti tradicijske obitelji u suvremenom društvu. *Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti*, 65(1): 23-35.

Dostupno na : <file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/OZ3602.pdf> (24.5.2021.)

31. Patrčević, S., Ernečić, M. (2020), Razvoj djece u istospolnim obiteljima – činjenice, predrasude i uloga društva. *Ljetopis socijalnog rada*, 27(3): 563-590.

Dostupno na:

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=372809

(7.6.2021.)

32. Rostila, M., Saarela M. J. (2011), Time Does Not Heal All Wounds: Mortality Following the Death of a Parent. *Journal of Marriage and Family*. 73: 236-249.

Dostupno na:

<https://uuathensga.org/wp-content/uploads/2013/07/SwedDeath-3-2.pdf>

(27.9.2021.)

33. Sabolić, T., Vejmelka, L. (2015), Udomiteljstvo djece u Hrvatskoj iz perspektive udomitelja i stručnjaka. *Holon: postdisciplinarni znanstveno-stručni časopis*, 5(1): 6-42.

Dostupno na:

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=207099

(6.6.2021.)

34. Sandeepani Wijethilaka, T. (2020). Effect od cartoons on children. *Universitiy of Moartuwa*.

Dostupno na:

https://www.researchgate.net/publication/345066689_Effect_of_cartoons_on_children (3.7.2021.)

35. Skupnjak, D. (2020.) Rješavanje konflikata i vještine asertivnosti. *Varaždinski učitelj – digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje*.

Dostupno na:

file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Rjesavanje_konflikata_i_vjestine_asertivno_sti_Skupnjak.pdf (30.09.2021.)

36. Štalekar, V. (2010). Dinamika obitelji i prvi teorijski koncepti. *Medicina Flauminensis: Medicina Flauminensis*, 46(3):242-246.

Dostupno na:

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=89353
(4.8.2021.)

37. Talbot, Y. (1981). The Reconstituted Family. *Can Fam Physician*, 27: 1803–1807.

Dostupno na:

<https://europepmc.org/backend/ptpmcrender.fcgi?accid=PMC2306253&blobtype=pdf> (14.09.2021.)

38. Tomin, Z. (1979), Izvanobiteljska sredina i odgoj djeteta. *Obnovljeni Život*, 34(6): 530 – 541.

Dostupno na:

https://hrcak.srce.hr/search/?show=results&stype=1&c%5B0%5D=article_search&t%5B0%5D=zdravko+tomin (17.09.2021.)

39. Vukasović, A. (2009), Prijeka potreba odgoja za obiteljski i društveni život. *Obnovljeni Život: časopis za filozofiju i religijske znanosti*, 64(1): 69-85.

Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/34221> (27.09.2021.)

40. Wolfradt, U., Hempel, S., N.V.Miles J. (2003), Perceived parenting styles, depersonalisation, anxiety and coping behaviour in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 34: 521-532.

41. Zdenković, R. (2012), *Odgojni stilovi roditeljstva*. Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba.

Dostupno na:

<https://www.poliklinika-djeca.hr/za-roditelje/izazoviroditeljstva/odgojni-stilovi-roditeljstva/> (27.6.2021.)

Mrežni izvori:

42. URL 1: Why adopt? 23 reasons to Adopt a Child, <https://www.americanadoptions.com/adopt/why-people-adopt> (7.5.2021.)

43. URL 2: Prava LGBTIQ osoba u svijetu, <http://www.lori.hr/hr/prava-lgbt-osoba/prava-lgbtqi-osoba-u-svijetu/123-prava-lgbtqi-osoba-u-svijetu> (3.7.2021.)
44. URL 3: Povijest animiranog filma, <https://animiranifilm.weebly.com/povijest.html> (3.5.2021.)
45. URL 4: PIXAR - <https://www.pixar.com/our-story-pixar> (3.5.2021.)

Popis animiranih filmova

1. Potraga za Nemom- Stremio, <https://www.stremio.com/> (1.7.2021.)
2. Kralj Lavova – Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=UOYK-2M0H6M&t=1579s> (2.7.2021.)
3. Kako je Gru ukrao Mjesec – Netflix, <https://www.netflix.com/browse> (2.7.2021.)
4. Gospodin Peabody & Sherman – Netflix, <https://www.netflix.com/browse> (15.7.2021.)
5. Pepeljuga – Stremio, <https://www.stremio.com/> (17.7.2021.)
6. Moana – Stremio, <https://www.stremio.com/> (18.7.2021.)
7. Trolovi iz kutija – Stremio - <https://www.stremio.com/> (20.7.2021.)

12. POPIS TABLICA I SLIKA

Tablice:

Tablica 1. Vrste udomiteljstva (Zakon o udomiteljstvu, Čl 8 – 12, 2011).

13. SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Glavna tema istraživača obiteljske pedagogije je obitelj i obiteljski odgoj. Mnogobrojne društvene, političke i gospodarske promjene utjecale su na razvoj i viđenje obitelji kroz povijest. Tako su se dolaskom današnjeg, modernog doba, uz tradicionalnu, pojavili i novi oblici alternativnih oblika obitelji. S obzirom na mnoge tehnološke promjene koje se događaju u današnje doba, djeca i mladi su neprestano izloženi utjecaju tehnologije i medija. Roditelji često u svom odgoju koriste tehnologiju kako bi zaokupili, zabavili ili smirili djecu dajući im da gledaju razne crtane i animirane filmove. Upravo radi toga, u ovom je diplomskom radu metodom analize sadržaja analizirano sedam animiranih filmova. Osnovni cilj bio je analizirati i prepoznati oblik obitelji u animiranom filmu, stil odgoja koji roditelji koriste te ispitati vrijednosti koje se prenose unutar obitelji, ali i društva. Rezultati istraživanja su pokazali kako se u animiranim filmovima, uz tradicionalnu, pojavljuju i alternativni oblici obitelji te da roditelji koriste sve stilove odgoja, iako neki nisu primjereni i adekvatni za razvoj pojedinca. Također, u filmovima se prenose podjednako i pozitivne i negativne vrijednosti koje mogu utjecati na dječju percepciju i razmišljanja. Međutim, ovdje još jednom dolazi do izražaja uloga i utjecaj roditelja koji bi trebali pojasniti djeci razliku između dobrog i lošeg te postaviti pravila i ograničenja o korištenju tehnologije.

Ključne riječi: obitelj, alternativni oblici obitelji, stilovi odgajanja, vrijednosti, animirani filmovi

14. SUMMARY & KEY WORDS

Representation of Family and Upbringing in Animated Films

The main topic of family pedagogy researchers is the family and parenting styles in child rearing. Numerous social, political, and economic changes have influenced the development and vision of the family through history. Given the many technological changes that are happening today, children and young people are constantly exposed to the influence of technology and the media. Parents often use technology in their upbringing to engage, entertain or calm children by letting them watch a variety of cartoons and animated films. Therefore, in this thesis, seven animated films were analysed by the method of content analysis. The main purpose was to analyse and recognize the form of the family in each animated film, the style of upbringing that parents use and to examine the values that are transmitted within the family, and also in society. The results showed that in animated films, in addition to the traditional, alternative forms of family also appear, and that parents use all styles of upbringing, although some of them are not appropriate and adequate for the development of the individual. Also, the films convey both positive and negative values that can affect a child's perception and thinking. However, here once again comes to the foreground the role and influence of parents who should explain to children the difference between good and bad and set rules and restrictions on the use of technology.

Keywords: family, alternative family, parenting styles, values, animated films